

Ақша нарығының индикаторлары бойынша жұмыс тобының ХІ-отырысының хаттамасы (MMWG)

2022 жылғы 7 қазан, Алматы

2022 жылғы 7 қазанда Алматы қаласында Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (ҚРҰБ), Еуропалық қайта құру және даму банкі (ЕҚДБ), «Қазақстан қор биржасы» АҚ (КҚБ), «Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы» ЗТБ және екінші деңгейдегі банктер (ЕДБ) өкілдерінің қатысуымен Ақша нарығының индикаторлары бойынша жұмыс тобының (бұдан әрі – Жұмыс тобы) ХІ-отырысы өтті.

Күн тәртібіне сәйкес отырыс барысында мынадай мәселелер талқыланды.

I. ҚРҰБ Қазақстанның ақша нарығындағы ахуалына қысқаша шолу жасады.

ҚРҰБ банк жүйесі бұрынғысынша теңгенің артық өтімділігі жағдайында жұмыс істейтінін, өтімділікті алып қою бойынша негізгі құрал ҚРҰБ ноталары болып табылатынын хабарлады. ҚРҰБ ноталар шығарылымын біртіндеп қысқартты (айналыста айналыс мерзімі 28 күн ноталар ғана қалды) және 2022 жылғы 4-тоқсаннан бастап ноталар аукционын жиі өткізбеуге көшті. ҚРҰБ сондай-ақ TONIA индикаторы пайыздық дәліз ішінде қалыптасуын жалғастыруда деп хабарлады.

II. ҚРҰБ банктердің ақша нарығы туралы сауалнамаға берген жауаптарына шолу жасады.

Банкаралық нарықтың жеткіліксіз дамуы себептерінің бірі контрәріптестерге лимиттердің болмауы болып табылады. Сондай-ақ контрәріптестермен өзара қарым-қатынаста белгілі бір сенімсіздік және пруденциалдық реттеу бөлігінде шектеулер (k3) орын алады. ҚРҰБ ноталары бойынша неғұрлым жоғары мөлшерлемеге қарамастан, ҚРҰБ ноталардың көмегімен артық өтімділікті алу банктердің ірі клиенттердің салымдарын күтпеген алып қоюды болжау мүмкіндігімен, сондай-ақ ноталар аукциондарының төмен жиілігімен (екі аптада бір рет) шектелген. Банктерде репо мен ҚРҰБ депозиттері арасындағы өтімділікті қайта бағыттау кезінде проблемалар жоқ.

Банктер ең төменгі резервтік талаптарға сәйкес келу үшін орташалау тетіктерін пайдаланады. Банктер өтімділік аралығын тұрақты бағалауды қолданады және қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді перспективаларға болжамдар жасайды, олар да күн сайынғы негізде реттеледі және бақыланады, ал жарты жылда немесе жылда аралық үшін ұзақ мерзімге gap analysis құрылады.

III. ЕҚДБ туынды қаржы құралдары нарығы туралы сауалнамаға банктердің жауаптарына шолу жасады.

1. Банктер келесі мәселелерге қатысты жауаптарын беріп, талқылау жүргізді: пайыздық мөлшерлеменің тәуекелін қадағалау процесі, жүйенің фронт-

офисі деривативтердің барлық (кез келген) түрлерін ашу мүмкіндігі және жүйенің бэк-офисінде деривативтердің барлық (кез келген) түрлеріне бағалау (қайта бағалау) жүргізу мүмкіндігі, банктер жүйесінің фронт-офисі өткен кезеңде есептеу (капиталдандыру) индексі – Compounded Index – жұмыс күндеріне де, жұмыс істемейтін күндерге де пайдалана отырып, пайызды есептеумен (капиталдандырумен) мәміле ашу мүмкіндігі, банктердің ISDA және CSA келісімдеріне қол қою тәжірибесі, және де банкроттық жағдайда кредиттік тәуекелді және деривативтік транзакциялар кезіндегі лимиттерді есептеу кезінде тарату неттингінің құқық қолдану мүмкіндігі.

2. ЕҚДБ енді деривативтер бойынша құқықтық реформа қабылданғаннан кейін жергілікті контрәріптестер арасында жергілікті деривативтердің орындалуын қамтамасыз ету үшін типтік келісім әзірлеу қажеттігін атап өтті.
3. ЕҚДБ заңнамаға түзетулердің қабылдануына байланысты тарату неттингі толық заңдық күшке ие болғанын және кредиттік тәуекелдер мен лимиттерді енді неттингті ескере отырып есептеу қажеттігін айқындады.

IV. ЕҚДБ Overnight Index Swaps (OIS) артықшылықтарының практикалық мысалдарын ұсынды.

ЕҚДБ OIS пайдалану:

- пайыздық мөлшерлемелерге қатысты күтулерді білдіруге;
- кредиттік және пайыздық тәуекелдерді бөлек басқаруға (бұл жақсы баға белгілеуге және неғұрлым өтімді ақша құралдарына мүмкіндік жасайды);
- активтерді теңгерімде сатып алу/сату қажеттілігінсіз және валюталық өтімділікке қарамастан пайыздық мөлшерлемелердің жиынтық ішкі тәуекелін басқаруға мүмкіндік беретіндігін көрсетті.

V. ЕҚДБ OIS нарығын дамыту үшін нұсқауларымен бөлісті.

1. ЕҚДБ туынды қаржы құралдары нарығын іске қосу үшін қажетті шарттардың тізімімен бөлісті, бұл – бағаларды белгілеуге және деривативтерді, инфрақұрылымды, қолайлы құқықтық ортаны және нормативтік-құқықтық базаны жасауға дайын ақша нарығының бенчмаркінің, маркет-мейкерлердің, деривативтердің артықшылықтарын нарықты түсінудің, білімнің/оқытудың, конвенциялардың болуы. Бұдан әрі өтімділікті дамыту үшін кірістілік қисығы қажет. Кірістілік қисығын құру үшін OIS кірістілік қисығы конвенциялары (yield curve conventions) және OIS мөлшерлемесінің тіркелген бөлігін баға белгілеу моделі қажет.
2. ЕҚДБ тіркелген мөлшерлемесі (күндерді есептеу, төлемдер жиілігі, жұмыс күндерін түзету, теңшеу, есеп айырысу күнтізбесі, төлемнің кідірісі) және өзгермелі мөлшерлемесі (күндерді есептеу, төлемдер жиілігі, индекс, өзгерістер жиілігі, жұмыс күндерін түзету, теңшеу, есеп айырысу

күнтізбесі, түзету күнтізбесі, төлемнің кідірісі) бар құралдар үшін OIS басты жиі қолданылатын конвенцияларды ұсынды.

3. ЕҚДБ қатысушыларға OIS бағасын қалыптастыру үлгісін ұсынды. Келесі отырыста аталған тақырыпты тереңірек зерделеу жоспарлануда.
4. ЕҚДБ OIS нарығын құру үдерісі туралы айтып берді. Осылайша, бірінші қадам (нарыққа қатысушылар өздерінің жеке мөлшерлемелерін айқындау үшін пайдалана алатын «нарықтық» эталондық OIS қисығы пайда болғанға дейін, олар бойынша OIS мәмілелер бойынша белгіленген мөлшерлемені төлеуге немесе алуға дайын болады) нарық қатысушыларының өздерінің OIS ішкі қисығын әзірлеуі болып табылады. Банктер осы ішкі қисықтарды нарықтық баға белгілеуден алынған кірістілік қисығын жасай отырып, 1 аптадан бастап [1 жылға] дейін әртүрлі (бастапқы қысқа мерзімді) өтеу мерзімдері үшін OIS баға белгілеуді бастау үшін пайдалана алар еді. Одан кейін банктер өздерінің баға белгілеулері негізінде (Bloomberg сияқты платформаларда орындалатын баға белгілеулерін белгілей отырып) тұрақты түрде мәмілелер жасауы қажет еді. Баға белгілейтін банктер OIS бойынша мәмілелерді орындауына қарай OIS нарығындағы өтімділік өсетін болады, бұл ұсақ банктерді өздерінің жеке мәмілелерін жасасуға ынталандырады. Нәтижесінде OIS нарығындағы өтімділіктің өсуі түптеп келгенде қаржы мекемелері мен корпорацияларға пайыздық мөлшерлемелерді хеджирлеуден пайда беретін белсенді OIS нарығына әкеледі.